

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3229/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Gyulai Járásbíróság 23.Szpi.2243/2018/11. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Legeza László ügyvéd) eljáró dr. Tóthné dr. Zimonyi Edina indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló szabálysértési eljárásban a bíróság által megállapított tényállás szerint a Gyulai Rendőrkapitányság mint elsőfokú szabálysértési hatóság az eljárás alá vont indítványozót határozatával (a továbbiakban: határozat) a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 218. § szerinti „az elsőbbség és az előzés szabályainak megsértése” szabálysértés elkövetése miatt 30 000 Ft pénzbírsággal sújtotta. A határozat rendelkezést tartalmazott a közlekedési balesetben részes másik személygépkocsit vezető személyére vonatkozóan is, aki a határozatot tudomásul vette.
- [3] Az indítványozó a határozattal szemben kifogást terjesztett elő, ebben vitatta szabálysértési felelősségét, és az eljárás megszüntetését kérte. A Gyulai Járásbíróság 35.Szk.7225/2017/3. számú végzésével a határozatot hatályban tartotta. A bíróság indokolása szerint a szabálysértési hatóság a tényállás és a bizonyítékok alapján helyesen állapította meg az indítványozó felelősségét, amit a rendelkezésre álló adatok, helyszínrajz, tanúvallomások, fényképfelvételek és a kirendelt igazságügyi műszaki szakértő véleménye támasztottak alá. Utalt a bíróság arra is, hogy az indítványozó által megbízott magánszakértő véleményét mint okirati bizonyítékot a tényállás megállapítása során nem vette figyelembe, „tekintettel arra, hogy a szabályosan és alaposan lefolytatott helyszíni szemle adataira figyelemmel az igazságügyi műszaki szakértői véleményben tett megállapításokat a magánszakértői vélemény nem tudta cáfolni”.
- [4] A jogerős végzés ellen az indítványozó perújítási kérelmet terjesztett elő, amelyet a magánszakértői véleményre, és egy tanú vallomására mint új bizonyítékokra alapított. A Gyulai Járásbíróság 23.Szpi.203/2018/2. számú végzésével a perújítási kérelmet elutasította, mert álláspontja szerint a magánszakértői vélemény, illetve a meghallgatni kért tanú vallomása a szabálysértési hatóság, illetve a bíróság által lefolytatott eljárásban már értékelésre került, ezért a perújítás elrendelésének törvényi feltételei nem álltak fenn.
- [5] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Gyulai Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Szpi.3/2018/4. számú végzésével az elsőfokú végzést megváltoztatta, és a Gyulai Járásbíróságot a perújítási eljárás lefolytatására utasította. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a korábban már előterjesztett bizonyíték vagy bizonyítási indítvány csak abban az esetben nem képezheti perújítás alapját, amennyiben az (alap)eljárás során a bíróság kellő indokolás mellett utasította el a bizonyítási indítványt vagy hagyta figyelmen kívül a benyújtott bizonyítékot. A másodfokú bíróság megítélése szerint az indítványozó kifogása tárgyában eljáró bíróság érdemben nem vizsgálta a magánszakértői véleményben leírtakat, nem tisztázta az indítványozó által aggályosnak tekintett kérdéseket, ennek következtében pedig nem tudott eleget tenni a mellőzéssel kapcsolatban fennálló indokolási kötelezettségének, így a magánszakértői vélemény új, még el nem bírált bizonyítéknak tekintendő. A másodfokú bíróság arra utasította az elsőfokú bíróságot, hogy a perújítási eljárásban érdemben vizsgálja a becsatolt magánszakértői véleményt, és amennyiben szükséges, a kirendelt szakértő és a magánszakértő együttes meghallgatásával tisztázza a véleményeik közötti ellentéteket annak érdekében, hogy megállapítható legyen, hogyan következett be a baleset.
- [6] A Gyulai Járásbíróság a perújítási eljárásban ezt követően tárgyalást tűzött ki, amelynek során meghallgatta a balesetben részes személyeket, valamint a kirendelt igazságügyi szakértőt. Az igazságügyi szakértő vélemé-

nyét fenntartotta, és azt kiegészítette a magánszakértő véleményében foglaltakra vonatkozó álláspontjával, magyarázatával. A bíróság a 23.Szpi.2243/2018/11. végzésével a perújítási kérelmet elutasította. A végzés indoklása szerint a magánszakértő véleményében foglaltakkal szemben a kirendelt szakértőnek a tárgyaláson kiegészített és a magánszakértői véleménnyel ellentétes álláspontokra is kitérő, azokat magyarázó véleményét fogadta el, mert annak megállapításaival szemben kétsége nem merült fel. A bíróság úgy ítélte meg, hogy a magánszakértő tanúként történő meghallgatására vagy véleményének írásbeli kiegészítésére nem volt szükség, mert ennek hiányában is megállapítható volt az indítványozó felelőssége.

- [7] 2. A perújítási kérelmet elutasító végzéssel szemben nyújtott be az indítványozó alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében a tisztességes bírósági eljáráshoz biztosított alapjoga sérelmét állítva. Az indítványozó előadása szerint a helyszíni szemle során felvett jegyzőkönyv, a rendőrségi feljelentés, illetve a baleset helyszínén meghallgatott tanú vallomása alapján nem merült fel a felelőssége, csak a rendőrség által kirendelt igazságügyi szakértő véleménye vetette azt fel. Ezzel a szakértői véleménnyel szemben azonban állítása szerint az eljárás egésze alatt nem volt lehetősége védekezni, mert az általa megbízott magánszakértőt, illetve a baleset helyszínén tartózkodó személyt tanúként nem hallgatták meg. Állította, hogy a fegyverek egyenlőségének elve sérült azáltal is, hogy a kirendelt szakértő által a tárgyaláson elmondottakra kompetencia hiányában nem tudott reagálni. Az indítványozó indokolt bírói döntéshez való jogának sérelmét arra alapította, hogy a támadott határozatot hozó járásbíróóság nem adta indokát annak, miért hagyta figyelmen kívül a perújítási kérelem érdemi elbírálása során a másodfokú bíróság utasításait, és mellőzte az indítványozott bizonyítás elrendelését. Az indítványozó szerint a pártatlanság követelménye is sérült azáltal, hogy ugyanaz a bírósági titkár tárgyalta érdemben perújítási kérelmét, aki korábban érdemi vizsgálat nélkül elutasította azt. Álláspontja szerint elvárható lett volna, hogy a bírósági titkár maga jelentsen be elfogultsági kifogást. Hangot adott annak a véleményének is, miszerint nem szerencsés, és kontroll nélküli ítélkezéshöz vezet az a szabályozás, amely lehetővé teszi, hogy ugyanaz a bíró vagy bírósági titkár a perújítás lefolytatására kötelező másodfokú határozatot figyelmen hagyva a perújítási kérelmet ismét elutasítsa.
- [8] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek.
- [9] Az Abtv. 29. §-a alapján a befogadhatóság alaki és további tartalmi feltételeinek egyébként megfelelő alkotmányjogi panasz is csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. E két feltétel vagylagos, vizsgálatuk az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [10] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés szerint az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, ennek megfelelően az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatásköre alapján a bírói döntéseket kizárólag az alkotmányosság szempontjából vizsgálja, döntésével szükség esetén az alaptörvény-ellenes bírói jogértelmezést küszöböli ki, ezáltal pedig a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Az „Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz [összefoglalóan: 3069/2017. (IV. 4.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [11] 3.1. Az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét részben arra hivatkozva állította, hogy az egész eljárás során nem volt lehetősége a kirendelt igazságügyi műszaki szakértő véleményével szemben ellenbizonyításra. Ezzel szemben megállapítható az iratokból, hogy az indítványozó az általa megbízott magánszakértő véleményét még az alapeljárás során benyújtotta, azt azonban a kifogást elbíráló bíróság a tényállás megállapítása során nem vette figyelembe. A másodfokú bíróságnak a perújítási eljárás lefolytatására kötelező végzése szerint az okirati bizonyíték mellőzésére azonban csupán formális indokolás alapján került sor, a Gyulai Törvényszék ezért nem látta akadályát annak, hogy a magánszakértői véleményre mint korábban már előterjesztett, de el nem bírált bizonyítékokra alapított perújítási kérelmet érdemben vizsgálja az elsőfokú bíróság. A perújítási eljárás érdemi szakaszában a bíróság a kirendelt igazságügyi szakértőnek megküldte a magán-

szakértő véleményét, aki – fenntartva a szakértői véleményében foglaltakat – részletesen elemezte a magán-szakértői véleményt, magyarázatot adott a két szakvélemény megállapításai közötti eltérések okaira. Ilyen előzmények után, a két szakértői vélemény ismeretében alapította a bíróság panasszal támadott végzését a kirendelt szakértő véleményére, amellyel kapcsolatban nem merült fel kétsége. Az a tény, hogy a bíróság az indítványozótól eltérően értékelte a bizonyítékokat, önmagában nem vet fel alkotmányossági aggályokat.

- [12] 3.2. Hivatkozott az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jogának sérelmére is. Azt nem vonta kétségbe, hogy a bíróság elutasíthatja a bizonyítási indítványokat, állítása szerint azonban a bíróság nem indokolta meg, hogy miért nem hallgatta meg a tárgyaláson a magánszakértőt, illetve miért nem idézte a tanúként meghallgatni indítványozott személyt, ezáltal miért mellőzte a másodfokú bíróság utasításait.
- [13] A tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványának tekintett indokolt bírói döntéshez való jog „a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárás törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. A másodfokú bíróság a perújítás lefolytatására kötelező végzésében arra utasította az elsőfokú bíróságot, hogy a tényállás megalapozottsága céljából vizsgálja meg érdemben az indítványozó által benyújtott magánszakértői véleményt is, és az elsőfokú bíróság mérlegelési jogkörébe utalta annak eldöntését, hogy a magánszakértő, illetve a szakértők együttes meghallgatása szükséges-e. A magánszakértői vélemény érdemi vizsgálatára, a két vélemény közötti eltérések okainak feltárására a perújítási eljárásban a végzés indokolásából kitűnően sor került, és a bíróság indokát adta annak is, miért nem tartotta szükségesnek elrendelni az indítványozott további bizonyítást, azaz a magánszakértő illetve a tanú meghallgatását. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a bíróság indokolási kötelezettségével kapcsolatban állított sérelem alapja ténylegesen az, hogy a bíróság az indítványozótól eltérően ítélte meg a tényállás bizonyítottságát, és az indítványozó alkotmányjogi panaszával ténylegesen a bírói döntés törvényességi felülvizsgálatát kívánta elérni. Az Alkotmánybíróságnak azonban nincs felhatalmazása a tisztán szakjogi, törvényességi kérdésekben elfoglalt bírói álláspont felülbírálatára, az pedig, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével és annak indokolásával, önmagában nem elégséges a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására, mert nem vet fel alkotmányossági kérdést. Emlekeztet az Alkotmánybíróság korábban megfogalmazott álláspontjára, melynek lényege szerint az Alaptörvény a tisztességes „bírói eljáráshoz biztosít alanyi jogot, s nem azt garantálja, hogy annak eredménye minden esetben helyes lesz” [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.].
- [14] 3.3. Sérelmezte az indítványozó, hogy a perújítási eljárásban nem érvényesült a pártatlanság követelménye, mert perújítási kérelmét érdemben ugyanaz a bírósági titkár bírálta el, aki korábban perújítási kérelmét elutasította, így „saját korábbi döntésének védelmében elfogultsága [...] nyilvánvaló”, és elvárható lett volna, hogy maga jelentsen be elfogultsági kifogást.
- [15] Az Alkotmánybíróság a pártatlanság követelményét a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványának tekintti, amely a bíróság előtt folyamatban lévő ügyeknek tárgyilagos, elfogulatlan, előítélet-mentes elbírálását biztosítja. A pártatlanság tényleges érvényesülésének biztosítékai az eljárás törvényekben szabályozott kizárási rendelkezések. A Szabs. tv. 42. § (5) bekezdés értelmében a járásbírói hatáskörbe tartozó ügyekben – a 216/A. § (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés kivételével – bírósági titkár is eljárhat. A Szabs. tv. 47. § (5) bekezdése szerint „[a] kizárás e törvényben nem szabályozott eseteire a büntetőeljárásról szóló törvény kizárásra vonatkozó rendelkezéseit kell értelemszerűen alkalmazni.” A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 18. § (3) bekezdésére figyelemmel „[a] bíró kizárására vonatkozó rendelkezéseket a bírósági titkár, a jegyzőkönyvvezető és a bírósági ügyintéző kizárására is megfelelően alkalmazni kell, ezért a bírósági titkár által elbírált szabálysértési ügyekben is érvényesülnie kell a pártatlanság követelményének.” A Szabs. tv. a bírósági hatáskörbe tartozó szabálysértési ügyek perújítási eljárás szakaszára vonatkozóan tartalmaz különleges – az általános, azaz minden eljárásban és eljárás szakaszban érvényesülő kizárási okokon felül – érvényesíthető, illetve érvényesítendő kizárási okot. A Szabs. tv. 51. § (3) bekezdése szerint „a perújítási eljárásból ki van zárva az a bíró, aki a perújítási kérelemmel támadott határozatot hozta”. E rendelkezés – ahogy erre az indítványozó is hivatkozik – nem alkalmazható a panaszban kifogásolt helyzetre, azaz nem jelenti objektív akadályát annak, hogy a másodfokú bíróság döntése alapján ugyanaz a bíró vagy bírósági titkár vizsgálja érdemben a perújítási kérelmet, aki azt – a perújítás feltételeinek hiánya miatt – korábban elutasította. Törvényi akadály tehát nem volt a sérelmezett eljárásnak.

- [16] Az indítványozó a bírósági titkár elfogultságát feltételezve hivatkozott a pártatlanság követelményének sérelmére. A Szabs. tv. 46. § (1) bekezdés c) pontja alapján a szabálysértési ügyben bíróság tagjaként nem járhat el az sem, akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható. A jogi képviselővel eljáró indítványozó azonban nem állította, és a bírósági iratokban sincs nyoma annak, hogy a szabálysértési eljárás során kifogásolta volna az eljáró bírósági titkár elfogultságát, és vele szemben kizárási okot jelentett volna be. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint, ha az indítványozó a bírósági titkár elfogultságát a szabálysértési eljárás bírósági szakában már észlelte, a tárgyalásra szóló idézés kézhezvételétől lehetősége lett volna jogorvoslatot kérni a sérelmesnek ítélt helyzet megszüntetése érdekében.
- [17] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a kizárási eljárás kezdeményezése azt a lehetőséget is biztosíthatta volna az indítványozó számára, hogy az általa kifogásolt szabályozás alkotmányossági vizsgálatát kérje. Az indítványozó panaszában nem állította, hogy az ügyben eljáró bírósági titkár eljárási cselekményei elfogultságot mutattak volna, az Abtv. 27. §-ára alapított panaszában a pártatlanság követelményének bírói értelmezésével kapcsolatos, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét okozó, alkotmányjogilag értelmezhető és értékelhető indokokat, érveket nem sorakoztatott fel. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó a számára kedvezőtlen döntést a bírósági titkár elfogultságának tudja be. Ez a feltételezés azonban önmagában nem teszi az eljárást tisztességtelenné, nem veti fel az alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [18] Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványozó által megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálva nem talált olyan körülményt, amelyet a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vetni fel.
- [19] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában szabályozott feltételek egyikének sem, ezért az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1278/2018.

